

**Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 10.
oktoobri 2013. a määruse nr 151 „Kaitseliidu kodukord“
muutmise“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga tehakse Kaitseliidu kodukorras muudatused, mis on vajalikud Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (eelnõu nr 335 SE) rakendamiseks. Kaitseliidu struktuuriüksusena lisatakse valveteenistus. Küberkaitseüksus muutub malevaks ning selle korraldus ühtlustatakse maleva korraldusega. Struktuuriüksuste, v.a Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde, korraldus ühtlustatakse. Kodukorra lisaga kehtestatakse Kaitseliidu embleem.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeerium õigusosakonna õigusloomenõunik Sander Põllumäe (sander.pollumae@kaitseministeerium.ee) koostöös Kaitseliidu ja Kaitseressursside Ametiga.

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud Riigikogus 10.04.2024 vastu võetud Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega¹, mis jõustub 01.07.2024.

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu koostamisel on lähtutud Vabariigi Valitsuse 10.10.2013 määruse nr 151 „Kaitseliidu kodukord“ redaktsioonist [RT I, 15.09.2020, 14](#).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Paragrahv 1 on reguleeritud Vabariigi Valitsuse 10.10.2013 määruse nr 151 „Kaitseliidu kodukord“ muutmise. Paragrahv 2 on sätestatud määruse jõustumise aeg.

Eelnõu § 1 punkt 1.

---

¹ RT I, 30.04.2024, 1, kättesaadav <https://www.riigiteataja.ee/akt/130042024001>. Määruse eelnõu algne tekst on kättesaadav Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 335 SE seletuskirja lisas, kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/91f358e0-a4ab-4132-9696-454b0a9c5ff1/kaitseliidu-seaduse-muutmise-ja-sellega-seondult-teiste-seaduste-muutmise-seadus>.

Vabariigi Valitsuse 10.10.2013 määruse nr 151 „Kaitseliidu kodukord“ (edaspidi KaLKO) § 2 lg 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Kaitseliit asub Tallinnas,“ ning § 2 lg 2 järgmiselt: „Kaitseliidu struktuuriüksuse asukoht märgitakse struktuuriüksuse põhimääruses või põhikirjas.“ Kehtiva KaLKO § 2 lg 1 sätestatakse: „Kaitseliit asub aadressil Toompea 8, 10142 Tallinn.“ Seoses indeksi muutumisega on kehtestatud aadress muutunud faktiliselt valeks. Selleks, et aadressi muutumisel mitte määrust muuta, on KaLKO § 2 lg 1 asendatud aadress asukohaga (omavalitsusüksus).

KaLKO § 2 lg 2 sätestatakse: „Kaitseliidu selle struktuuriüksuse asukoht, mis ei paikne Kaitseliidu asukohas, sätestatakse struktuuriüksuse põhimääruses või põhikirjas.“ Muudatuse kohaselt määratakse struktuuriüksuse asukoht põhikirjas või põhimääruses sõltumata sellest, kas struktuuriüksus asub Kaitseliiduga samas asukohas või mitte. Asukohana peetakse silmas eelkõige omavalitsusüksust, milles tegutseb struktuuriüksuse staap.

Eelnõu § 1 punkt 2.

KaLKO § 4 lg 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(1) Kaitseliidu embleem kehtestatakse käesoleva määruse lisas 1.“ Kehtiva KaLKO § 4 lg 1 sätestatakse: „Struktuuriüksuse ja allüksuse sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid kehtestab Kaitseliidu keskjuhatus ning nende kasutamise korra Kaitseliidu ülem,“ ning § 4 lg 2 sätestatakse: „Naisorganisatsiooni Naiskodukaitse (edaspidi Naiskodukaitse) sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid ning nende kasutamise korra kehtestab Naiskodukaitse keskkogu. Naiskodukaitse allüksuse sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid ning nende kasutamise korra kehtestab Naiskodukaitse keskjuhatus.“

KaLS § 5 lg 1 sätestatakse volitusnorm kodukorra kehtestamiseks. KaLS § 5 lg 1 sisalduv volitusnorm ei anna volitust reguleerida kaitseliidu embleemi, sümboleid, eraldusmärke ega teenetemärke ega nende kasutamise või kandmise korda kodukorras. Kaitseliidu embleem, sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid ning nende kasutamise seotud küsimused on reguleeritud KaLS §-s 7. Alates 01.07.2024 jõustunud KaLS § 7 lg 1 sätestatakse: „Kaitseliidul on oma sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid. Kaitseliidu embleemi kehtestab Vabariigi Valitsus. Kaitseliidu sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid kehtestab keskkogu, nende kandmise ja kasutamise korra Kaitseliidu ülem,“ ning § 7 lg 2 sätestatakse: „Naisorganisatsiooni Naiskodukaitse (edaspidi Naiskodukaitse) sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid ning nende kasutamise korra kehtestab kodukorras määratud Naiskodukaitse juhtorgan.“ Seega on Vabariigi Valitsusel volitus kehtestada Kaitseliidu embleem. Kuna Naiskodukaitse juhtorganiteks on nii keskkogu kui ka keskjuhatus, siis tuleb täpsustada, milline on nende juhtorganite omavaheline pädevus Naiskodukaitse sümboolite, eraldusmärkide ja teenetemärkide ning nende kasutamise korra kehtestamisel. Seda on tehtud kehtivas KaLKO § 4 lg 2 ning seda ei ole vaja muuta.

Eelnõu 335 SE koostamisel oli kavas muuta KaLS § 5 lg 1 selliselt, et kodukorras saaks määrata kindlaks Kaitseliidu embleemi, sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid ning nende kasutamise korra ning reguleerima pädevad organid, kuid sellest muudatusest loobuti ja piirduti üksnes KaLS § 7 lg 1 täiendamisega. Seega on seadusandja selge tahe olnud piirata Kaitseliidu embleemi, sümboolid, eraldusmärgid ja teenetemärgid ning nende kasutamise korra reguleerimist kodukorras. Eelnõus on vastavalt KaLKO § 4 lg 1 vastavalt muudetud.

Eelnõu § 1 punkt 3.

KaLKO § 5 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „malevasse, Naiskodukaitse või küberkaitseüksusesse“ sõnadega „malevasse või Naiskodukaitse“. Muudatused on seotud Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega 01.07.2024. Antud muudatustega loetakse Kaitseliidu malevaks ühtlasi küberkaitseüksus, mistõttu viidatud sätetes ei ole vaja küberkaitseüksust eraldi mainida.

Eelnõu § 1 punkt 4.

KaLKO § 7 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses: „(4¹) Kaitseliidu liikmeks vastuvõtmise või sellest keeldumise haldusmenetluse korraldab struktuuriüksuse juht haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.“ KaLS § 1 lg 2 kohaselt kohaldatakse haldusmenetlusele haldusmenetluse seadust. Sellest tulenevalt kohaldatakse haldusmenetluse seadusest tulenev regulatsioon ka liikme vastuvõtmise haldusmenetlusele ja haldusaktile. Sätte lisamine teadvustab struktuuriüksuse juhile, et menetluses tuleb kasutada haldusmenetluse seadust ning seda õigusakti kodukorras ei ole taasesitatud.

Haldusmenetluse seadusest tulenevalt tuleb esitatud avaldus vastu võtta ning enne sisulist läbivaatamist kontrollida selle vastavust nõuetele. Kui avaldus ei vasta nõuetele, siis tuleb anda tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. (HMS § 15 lg 2) Isikule tuleb tema taotlusel selgitada menetlust ning isiku võimalusi osaleda menetluses (HMS § 36). Isikule tuleb selgitada asja lahendamiseks vajalikke andmeid ja dokumente ning andmete esitamisest keeldumisel võib jätta taotluse läbivaatamata (HMS § 38 lg 3). Enne liikme vastuvõtmise või sellest keeldumise otsustamist tuleb isikule anda võimalus esitada arvamus ja vastuväiteid (HMS § 40 lg 1), v.a kui asja ei otsustata tema kahjuks või otsustatakse tema esitatud andmete alusel (HMS § 40 lg 3). Kui isik leiab, et haldusmenetluse käigus või otsusega on rikutud tema õigusi, siis võib ta esitada vaide (HMS § 72 jj).

Eelnõu § 1 punkt 5.

KaLKO § 7 lg 5 sõnastatakse järgmiselt: „(5) Kaitseliidu peastaap kontrollib liikmeks astuda soovija vastavust Kaitseliidu liikmele esitatavatele nõuetele Kaitseliidu seaduses ja haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Struktuuriüksuse allüksuse juhatusel on õigus kutsuda peastaabi poolt kontrollitud liikmeks astuda soovija struktuuriüksuse allüksuse juhatuse koosolekule selgituste ja arvamuse andmiseks. Struktuuriüksuse allüksuse juhatus teeb ettepaneku liikmeks vastuvõtmiseks või sellest keeldumiseks konsensuslikult. Kaitseliitlaseks ning naiskodukaitsjaks vastuvõtmise või sellest keeldumise otsustab struktuuriüksuse juht 60 päeva jooksul avalduse ja kõigi nõutud dokumentide esitamisest arvates.“

Kehtiva KaLKO § 7 lg 5 sätestatakse: „*Kaitseliitlaseks ning naiskodukaitsjaks vastuvõtmise või sellest keeldumise otsustab struktuuriüksuse juht 60 päeva jooksul avalduse ja kõigi nõutud dokumentide esitamisest arvates. Ettepaneku liikmeks vastuvõtmiseks või sellest keeldumiseks teeb vastavalt maleva juhatus, Naiskodukaitsse ringkonna juhatus või küberkaitseüksuse juhatus konsensuslikult, kuulates ära allüksuse juhatuse arvamuse. Otsus jõustub ja avaldaja loetakse Kaitseliitu vastuvõetuks otsuse tegemise päeval. Otsuse tegemisele peab eelnema isikuandmete kontrollimine Kaitseliidu seaduses sätestatud korras. Juhatus võib kutsuda liikmeks astuda soovija juhatuse koosolekule.*“ Sätte sõnastusest ei tule selgelt välja toimingute tegemise järjekord ja pädevuse jaotus struktuuriüksuste ja allüksuste vahel.

Tabel 1. Liikmeks vastuvõtmise tegevuste järjestus ja pädevused

	Peastaap	Struktuuri-üksus	Allüksus
1. Võtab vastu liikmeks astuda sooviva isiku avalduse ja edastab kontrollimiseks peastaapi			X
2. Kontrollib liikmeks astuda soovija isikuandmeid vastavalt KaLS § 80 volitustele.	X		
3. Allüksuse juhatus vaatab taotluse läbi ning võib kutsuda liikmeks astuda sooviva isiku vestlusele.			X
4. Allüksuse juhatus teeb ettepaneku isiku liikmeks vastuvõtmiseks või keeldumiseks			X
5. Struktuuriüksuse juht otsustab liikmeks astuda sooviva isiku liikmeks vastuvõtmise 60 päeva jooksul.		X	
6. Allüksus teeb liikmeks astuda soovijale otsuse teatavaks.			X

Eelnõu § 1 punkt 6.

KaLKO § 7 lõige 10 sõnastatakse järgmiselt: „(10) Kaitseliidu maleva ja Naiskodukaitse noorliikmeks või Kaitseliidu maleva, Naiskodukaitse ja valveteenistuse toetajaliikmeks vastuvõtu otsustamine toimub lõigetes 1–9 tegevliikmele ettenähtud korras.“ Muudatused on seotud Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega 01.07.2024. Antud muudatustega loetakse Kaitseliidu malevaks ühtlasi küberkaitseüksus, mistõttu viidatud sätetes ei ole vaja küberkaitseüksust eraldi mainida. Kuna lisandub uue struktuuriüksusena valveteenistus, siis tuleb see sättes eraldi välja tuua.

Eelnõu § 1 punkt 7.

KaLKO § 7 lõige 11 sõnastatakse järgmiselt: „(11) Kaitseliidu auliikme valib Kaitseliidu keskkogu keskjuhatuse ettepanekul või struktuuriüksuse esindajate- või keskkogu struktuuriüksuse juhatuse ettepanekul. Auliikmeks valimisel peab olema valitava eelnev kirjalik nõusolek. Auliige ei pea olema eelnevalt Kaitseliidu liige.“

Kehtiva KaLKO § 7 lõikes 11 sätestatakse: “(11) Kaitseliidu auliikme valib Kaitseliidu keskkogu keskjuhatuse ettepanekul ja valitava eelneval kirjalikul nõusolekul. Auliige ei pea olema eelnevalt Kaitseliidu liige. Struktuuriüksusel võib olla oma auliige. Maleva ja küberkaitseüksuse auliikme valib maleva või küberkaitseüksuse esindajatekogu maleva või küberkaitseüksuse juhatuse ettepanekul. Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde auliikme valib Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste või Kodutütarde keskjuhatuse ettepanekul Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde keskkogu. Naiskodukaitse ja Kodutütarde ringkonnal võib olla oma auliige. Naiskodukaitse ringkonna auliikme valib ringkonnakogu ringkonna juhatuse ettepanekul. Kodutütarde ringkonna auliikme valib ringkonna juhatus ringkonnavanema ettepanekul.“ KaLS § 27 lg 2 kohaselt võib auliikmeks valida tema eelneval nõusolekul: 1) tegevliikme; 2) toetajaliikme; 3) Kaitseliitu mittekuuluva Eesti kodaniku, kodakondsuseta isiku või välisriigi kodaniku.“

Kaitseliidu seadus ei näe ette Kaitseliidu auliikme eristamist tema valinud kollegiaalse organi järgi (nt Kaitseliidu keskkogu poolt valitud auliige, struktuuriüksuse esindajate- või keskkogu poolt valitud auliige). KaLKO § 7 lg 11 kohaselt võib grammatiliselt eritada, et tegemist on kahe erineva Kaitseliidu auliikme liigitusega, tulenevalt teda valinud organi järgi. Eelnõu 335 SE kohaselt laiendatakse auliikme olemasolevaid pädevusi ja tagatise (nt saab noortega tegelemise korral vabu päevi võrdselt noortejuhiga). Selguse mõttes vaja sõnastada olemasolev lõige ümber. Muudatuste kohaselt võib struktuuriüksuse esindajatekogu või keskkogu valida auliikme. Auliikme seisund, õigused ega kohustused ei sõltu sellest, milline organ isiku auliikmeks valis.

Eelnõu § 1 punkt 8.

KaLKO § 8 lõikes 3 asendatakse kolmandas lauses lauseosa "maleva, küberkaitseüksuse või Naiskodukaitse" sõnadega "maleva, Naiskodukaitse või valveteenistuse" ning neljandas lauses asendatakse lauseosa „maleva, küberkaitseüksuse või Naiskodukaitse“ sõnadega „maleva või Naiskodukaitse“. Muudatused on seotud Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega 01.07.2024. Antud muudatustega loetakse Kaitseliidu malevaks ühtlasi küberkaitseüksus, mistõttu viidatud sätetes ei ole vaja küberkaitseüksust eraldi mainida. Kuna lisandub uue struktuuriüksusena valveteenistus, siis tuleb see sättes eraldi välja tuua.

Eelnõu § 1 punkt 9.

KaLKO § 8 lg 4 sõnastatakse järgmiselt: “(4) Liige, kes soovib tegevust jätkata teises struktuuriüksuses, esitab kirjaliku avalduse selle allüksuse juhile, mille liige ta on, näidates avalduses ära struktuuriüksuse, kus ta soovib oma tegevust jätkata. Enne teise struktuuriüksusesse määramise avalduse läbivaatamist peab liige tasuma kõik võlgnevused senise struktuuriüksuse ees. Allüksuse juht edastab avalduse pärast võlgnevuste tasumist või nende puudumise tuvastamist struktuuriüksuse juhile, kes korraldab kümne tööpäeva jooksul avalduse saamisest arvates dokumentide edastamise

uue struktuuriüksuse juhile. Uue struktuuriüksuse juhi käskkirjas määratakse isiku liikmestaatus ja kuuluvus, kaitseliitlaste, noorkotkaste ja kodutütarde puhul rühma ning naiskodukaitsjate puhul jaoskonna täpsusega. Käskkiri tehakse liikmele kirjalikult teatavaks kümne tööpäeva jooksul käskkirja allakirjutamisest arvates.“

Kehtiva KaLKO § 8 lg 4 sätestatakse: *“(4) Liige, kes soovib tegevust jätkata teises struktuuriüksuses, esitab kirjaliku avalduse selle struktuuriüksuse juhile, mille liige ta on, näidates avalduses ära struktuuriüksuse, kus ta soovib oma tegevust jätkata. Struktuuriüksuse juht korraldab kümne tööpäeva jooksul avalduse saamisest arvates dokumentide edastamise uue struktuuriüksuse juhile. Struktuuriüksuse vahetus loetakse toimunuks pärast uue struktuuriüksuse juhi käskkirja, kus määratakse isiku liikmestaatus ja kuuluvus, kaitseliitlaste, noorkotkaste ja kodutütarde puhul rühma ning naiskodukaitsjate puhul jaoskonna täpsusega. Käskkiri tehakse liikmele kirjalikult teatavaks kümne tööpäeva jooksul käskkirja allakirjutamisest arvates.”* Peamiseks sisuliseks muutuseks on see, et liige ei saa struktuuriüksust vahetada enne, kui ta on rahalised kohustused oma senise struktuuriüksuse ees täitnud.

Kollegiaalsete organite liikmete poolt peetakse oluliseks, et enne struktuuriüksuse vahetamist täidab liige oma kohustused eelneva struktuuriüksuse ees. Seetõttu nähakse ette, et kirjalik avaldus esitatakse allüksuse juhile, kes omab kõige paremat ülevaadet liikmega seonduva osa. Struktuuriüksuse vahetust ei saa teostada enne, kui liige on oma võlgnevused senise struktuuriüksuse ees tasunud.

KaLS § 1 lg 2 kohaselt kohaldatakse haldusmenetlusele haldusmenetluse seadust. HMS § 61 lg 1 sätestatakse: *„(1) Haldusakt kehtib adressaadile teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest alates, kui haldusaktis ei ole ette nähtud hilisemat kehtima hakkamist. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, hakkab avalikult teatavaks tehtud haldusakt kehtima 10. päeval pärast avaldamist.”* Liikme seisund ei saa jõustuda haldusakti kättetoimetamise hetkest, vaid on selgem, kui see jõustub kättetoimetamisele järgnevast päevast.

Eelnõu § 1 punkt 10.

KaLKO § 9 lõigetes 7 ja 8 asendatakse tekstiosa „malevapealik, küberkaitseüksuse pealik, Naiskodukaitsese esinaine“ sõnadega „struktuuriüksuse juht“. Kehtiva KaLKO § 9 lõikes 7 sätestatakse: *„(7) Kaitseliidu malevapealik, küberkaitseüksuse pealik, Naiskodukaitsese esinaine, Noorte Kotkaste malevapealik ja Kodutütarde ringkonnavanem peatab liikmesuse liikme nõusolekuta distsiplinaar karistuseks või ajaks, kui liige on kriminaalasjas kahtlustatav või süüdistatav,”* ning lõikes 8 sätestatakse: *„(8) Pärast liikmesuse peatamise otsuses sätestatud tähtaja möödumist teeb malevapealik, küberkaitseüksuse pealik, Naiskodukaitsese esinaine, Noorte Kotkaste malevapealik või Kodutütarde ringkonnavanem otsuse liikmesuse peatumise lõpetamise või pikendamise või liikme väljaarvamise kohta.“* Malev, sh küberkaitseüksus, valveteenistus ja Naiskodukaitsese on struktuuriüksused. Selleks, et KaLKO § 9 lõigetes 7 ja 8 kohalduksid ühetaoliselt kõigi struktuuriüksuste juhtidele, on erinevad nimetused asendatud koondnimetusega „struktuuriüksuse juht“.

Eelnõu § 1 punkt 11.

KaLKO § 10 lg 4 sõnastatakse järgmiselt: *„(4) Väljaarvamine toimub struktuuriüksuse juhi otsusega, kui liige ei vasta liikmele esitatavatele nõuetele või jätab täitmata liikmele ettenähtud kohustused. Kui liikme väljaarvamine tuleb otsustada kaalutusõiguse alusel, siis võib struktuuriüksuse juht võib enne otsustamist küsida allüksuse juhatare arvamust.”;*

Kehtiva KaLKO § 10 lg 4 sätestatakse: *„Väljaarvamine toimub struktuuriüksuse juhi otsuse alusel, kui liige ei vasta liikmele esitatavatele nõuetele või jätab täitmata liikmele ettenähtud kohustused. Struktuuriüksuse juht kuulab ära allüksuse juhatare arvamuse. Struktuuriüksuse juht võib liikme väljaarvamise esitada otsustamiseks vastavalt maleva juhatarele, Naiskodukaitsese ringkonna*

juhatusele või küberkaitseüksuse juhatusel. Maleva juhatuse, Naiskodukaitse ringkonna juhatuse või küberkaitseüksuse juhatuse otsus võetakse vastu hääلteenamusega.“

Eelnõukohase määrusega viiakse arvamuse andmine allüksuse juhatuse tasemele ning struktuuriüksuse juhatus ei ole enam väljaarvamise haldusmenetlusse kaasatud. Arvamuse küsimise otsustab struktuuriüksuse juht kaalutusõiguse alusel siis, kui väljaarvamine tuleb otsustada kaalutusõiguse alusel. Juhul, kui väljaarvamine on kohustuslik, siis ei ole allüksuse arvamuse küsimine vajalik, sest see ei saa õiguspäraselt mõjutada otsuse sisu.

KaLS § 30 lg 8 sätestatakse: „Kaitseliidu liige, kes ei vasta käesoleva seaduse § 24 lõikes 2 sätestatud nõuetele või jätab täitmata Kaitseliidu liikmele ettenähtud kohustused, arvatakse Kaitseliidust välja. Kaitseliidu liikme võib arvata Kaitseliidust välja, kui esinevad § 24 lõikes 3 sätestatud asjaolud.“ Väljaarvamise kohustuslikud alused KaLS § 24 lg 2 kohaselt on järgmised: 1) kelle tervises seisund ei vasta tegevliikme tervisenõuetele; 2) kellele kohus on piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja; 3) kellel on karistus tahtlikult toimepandud esimese astme kuriteos ja kelle andmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud; 4) kellelt on jõustunud kohtuotsusega ära võetud õigus töötada avalikus teenistuses; 5) kellel on lastega töötamise piirang Eesti Vabariigi lastekaitse seaduse tähenduses; 6) kes on osalenud Eesti kodanike jälitamises või represseerimises nende poliitiliste veendumuste, Eestile lojaalsuse, klassikuuluvuse või Eesti riigi- või kaitseteenistuses olemise tõttu; 7) kes on distsiplinaarsüüteo eest avaliku teenistuse ametikohalt vabastatud ja vabastamisest on möödunud vähem kui üks aasta; 8) kes on liikmeks astumisel teadvalt esitanud valeandmeid.“ Samuti on kohustuslik arvata liige välja KaLS § 24 lg 3¹ sätestatud asjaolu ilmnemisel. Väljaarvamise kaalutusõiguslikud alused on KaLS § 24 lg 3 järgi järgmised: 1) isiku tegevus ei ole kooskõlas Kaitseliidu ülesannete ja eesmärgiga ning võib kahjustada Kaitseliidu mainet; 2) isik on kriminaalasjas süüdistatav või kohtualune; 3) isikut on karistatud tahtlikult toimepandud kuriteo eest; 4) on põhjendatud alus arvata, et isiku käitumine või eluviis võib ohustada tema enda ja teiste isikute turvalisust.

Eelnõu § 1 punkt 12.

KaLKO § 10 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks. Kehtiva KaLKO § 10 lg 6 sätestatakse: „Kaitseliidust väljaarvamise otsuse kavand esitatakse Kaitseliidu liikmele tema arvamuse saamiseks. Liikmel on õigus esitada oma arvamus kümne päeva jooksul kavandi saamisest arvates.“ KaLS § 1 lg 2 kohaselt kohaldatakse selles seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi. KaLS ei ole Kaitseliidu liikmete väljaarvamisega seotud haldusmenetluse erisusi ega ole antud ka volitusnormi erisuste kehtestamiseks kodukorras. Vastavalt HMS § 40 lg 1 peab haldusorgan enne haldusakti andmist andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Seaduse ei ole määratud kindlaks, mis aja jooksul tuleb vastuväited ja arvamus esitada, vaid selle määrab kindlaks haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lg 1). Haldusorgani siseselt võib halduseeskirjadega määrata kindlaks ametnikule kohalduvad juhised tähtaja kindlaksmääramisel. Samas annab HMS § 40 lg 3 p-d 3 ja 4 võimaluse viia haldusmenetlus läbi menetlusosalise arvamus ja vastuväited ära kuulamata, kui menetlusosalise poolt taotluses või seletuses esitatud andmetest ei kalduta kõrvale ning puudub vajadus lisaandmete saamiseks või asja ei otsustata selle menetlusosalise kahjuks. Seega võimaldab seadus viia läbi haldusmenetluse paindlikult ja juhtumi asjaolusid arvestavalt. Seetõttu puudub ka praktiline vajadus haldusmenetluse sätteid Kaitseliidu kodukorras taasesitada.

Eelnõu § 1 punkt 13.

KaLKO § 10 lõige 7 asendatakse tekstiosa „malevapealikul, küberkaitseüksuse pealikul, Naiskodukaitse esinaisal“ sõnadega „struktuuriüksuse juhil“. Kehtiva KaLKO § 10 lõikes 7 sätestatakse: „*Väljaheitlemine on Kaitseliidu seadusest tulenev distsiplinaarkaristus, mille määramise õigus on Kaitseliidu malevapealikul, küberkaitseüksuse pealikul, Naiskodukaitse esinaisal, Noorte Kotkaste malevapealikul, Kodutütarde ringkonnavanemal ja Kaitseliidu ülemal. Kaitseliidust*

väljaheidetu nimi avaldatakse Kaitseliidu ülema käskkirjas ja teda saab uuesti Kaitseliidu liikmeks võtta Kaitseliidu ülema kirjalikul nõusolekul.“ Malev, sh küberkaitseüksus, valveteenistus ja Naiskodukaitse on struktuuriüksused. Eelnõuga ühtlustatakse struktuuriüksuse korraldust ning selletõttu koondatakse erinevate struktuuriüksuste juhtide nimetused volitusnormis ühe nimetuse „struktuuriüksuse juht“ alla.

Eelnõu § 1 punkt 14.

KaLKO § 11 pealkirja täiendatakse pärast sõna „Kaitseliidu“ sõnaga „liikmete. Kehtiva KaLKO § pealkiri on „Kaitseliidu ametikohad“. Tegemist on keelelise eksimusega, sest Kaitseliidul endal ei ole ametikohti, vaid ametikohad saavad olla ainult Kaitseliidu liikmetel. Eelnõukohase sättega parandatakse keeleline ebatäpsus.

Eelnõu § 1 punkt 15.

KaLKO § 11 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Kehtiva KaLKO § 11 lõikes 2 sätestatakse: *„Küberkaitseüksuse tegevliikmete põhiametikohad on: 1) küberkaitseüksuse pealiku abi; 2) rühmapealik; 3) rühmapealiku abi; 4) sektsioonipealik; 5) sektsioonipealiku abi; 6) grupipealik; 7) grupipealiku abi; 8) malevlane.*“ [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse](#) § 1 punktide 3 ja 4 kohaselt lisatakse küberkaitseüksus malevate hulka. Seetõttu kohaldub küberkaitseüksusele maleva kohta sätestatu, sh ametikohti puudutav, ning küberkaitseüksuse tegevliikmete põhiametikohad tuleb määrusest välja jätta.

Eelnõu § 1 punkt 16.

KaLKO § 11 lõikes 7 asendatakse tekstiosa „Tegevliige nimetatakse lõigetes 1 ja 2 loetletud“ tekstiosaga „Struktuuriüksuse, välja arvatud Naiskodukaitse, Noored Kotkad ja Kodutütred juurde määratud kaitseliitlane, nimetatakse“. Kehtiva KaLKO § 11 lõikes 7 sätestatakse: *„Tegevliige nimetatakse lõigetes 1 ja 2 loetletud ametikohale Kaitseliidu ülema kehtestatud korras. Toetajaliikme võib ametikohale määrata tema kirjalikul nõusolekul. Liige võib olla ametikohal struktuuriüksuses, mille liige ta ei ole.*“

Eelnõu § 1 punkt 17.

KaLKO § 11 lõige 8 sõnastatakse järgmiselt: *„(8) Erialase või valdkondliku tegevuse korraldamiseks võib struktuuriüksuses või selle allüksuses luua erialapealike ja nende abide ametikohti. Erialapealik allub vahetult struktuuriüksuse või selle allüksuse juhile, kus liikme ametikoht paikneb. Erialapealiku abi allub vahetult erialapealikule. Erialapealike ja nende abide ametikohtade loetelu ja ülesanded kehtestab Kaitseliidu ülem.*“

Kehtiva KaLKO § 11 lõikes 8 sätestatakse: *„Erialase või valdkondliku tegevuse korraldamiseks malevas, malevkonnas või üksikkompaniis võib nimetada ametikohale erialapealikke. Erialapealik allub vahetult üksuse või allüksuse pealikule. Erialapealike ametikohtade loetelu ja ülesanded kehtestab Kaitseliidu ülem.*“ Muudatusega asendatakse lõikes läbivalt sõnad „malev“, „malevkond“ ja „üksikkompanii“ sõnadega „struktuuriüksus“ ja „allüksus“ ning kohandatakse sätte sõnastust vastavalt. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse](#) § 1 punktide 3 ja 4 kohaselt lisatakse küberkaitseüksus malevate hulka ning lisatakse uue struktuuriüksusena valveteenistus. Erinevate struktuuriüksuste korraldus ja juhtimine ühtlustatakse ning seetõttu asendatakse see üldisemate nimetustega „struktuuriüksus“ (sh malev, küberkaitseüksus, valveteenistus jt) ning „allüksus“ (sh malevkond, staap, üksikkompanii, erialallüksus vms).

Eelnõu § 1 punkt 18.

KaLKO § 11 lõikes 9 asendatakse sõna „malevapealik“ sõnadega „struktuuriüksuse juht“. Kehtiva KaLKO § 11 lõikes 9 sätestatakse: *„Uute erialapealike ametikohtade loomiseks teeb malevapealik*

põhjustatud taotluse Kaitseliidu ülemale, kes kehtestab erialapealiku ametikoha ja ülesanded oma käskkirjaga.“ [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse](#) § 1 punktide 3 ja 4 kohaselt lisatakse küberkaitseüksus malevate hulka ning luuakse struktuuriüksusena valveteenistus.

Eelnõu § 1 punkt 19.

Kehtiva KaLKo § 20 lõikes 1 sätestatakse: „Malev on kindlaksmääratud territoriaalse vastutuspiirkonnaga Kaitseliidu struktuuriüksus, mille ülesanne on rahva vaba tahte kaasamine ühiskonna julgeoleku tagamiseks. Maleva ja tema allüksuse vastutuspiirkond määratakse maleva põhimääruses.“ Eelnõu § 1 punktis 16 sõnastatakse KaLKo § 20 lõige 1 järgmiselt: „Malev on kindlaksmääratud territoriaalse vastutuspiirkonnaga või funktsioonipõhine Kaitseliidu struktuuriüksus, mille ülesanne on riigikaitse laia käsitlemise toetuseks maleva allüksuste abil rahva vaba tahte kaasamine ühiskonna julgeoleku tagamiseks.“ Eelkõige täiendatakse maleva määratlust alusega „funktsioonipõhine“, sest küberkaitseüksus on funktsioonipõhine, mitte territoriaalse vastutuspiirkonnaga üksus. Samuti jäetakse välja lause „Maleva ja tema allüksuse vastutuspiirkond määratakse maleva põhimääruses,“ sest küberkaitseüksusel ei ole vastutuspiirkonda. See ei tähenda, et maleva põhimääruses ei võiks määrata kindlaks vastutuspiirkonda, kui malev on moodustatud territoriaalsuse põhimõttel, aga küberkaitseüksuse või muu funktsioonipõhise maleva puhul tuleb määrata kindlaks tema põhifunktsioonid, mida see malev täidab.

Kehtiva KaLKo § 20 lõikes 2 sätestatakse: „Maleva allüksusteks võivad olla malevapealiku administratsioon, staap, malevkond, üksikkompanii, kompanii, üksikdivisjon, üksikpatari, üksikrühm, rühm, erialaallüksus, tiir, orkester, sektsioon ja jagu. Allüksuse moodustamise täpsem kord ja allüksuse ülesanded sätestatakse maleva põhimääruses. Eelnõu § 1 punktis 16 sõnastatakse KaLKo § 20 lõige 2 järgmiselt: „Maleval on allüksused, mis sätestatakse maleva põhimääruses.“ Muudatuse põhisisu on allüksuste liikide loetelu väljajätmine, sest eriliigiliste struktuuriüksuste, sh malevate, moodustamisel võib olla vaja moodustada ka muud liiki allüksusi. Allüksuse liik ja nimetus määratakse maleva või muu struktuuriüksuse põhimääruses ning võib kasutada seniseid nimetusi.

Kehtiva KaLKo § 20 lõikes 3 sätestatakse: „Malevat juhib malevapealik, kes allub vahetult maakaitseringkonna pealikule.“ Eelnõu § 1 punktis 16 sõnastatakse KaLKo § 20 lõige 3 järgmiselt: „Malevat juhib malevapealik. Malevapealik allub vahetult maakaitseringkonna pealikule. Küberkaitseüksuse malevapealik allub vahetult Kaitseliidu ülemale.“ Küberkaitseüksuse määramine malevana toob sisse vajaduse eristada küberkaitseüksuse pealiku alluvust. Kuna küberkaitseüksus täidab ülesandeid ekstraterritoriaalselt, siis ei saa ta alluda ühele maakaitseringkonnale, vaid mõistlik on säilitada erandina selle maleva allumine otse Kaitseliidu ülemale.

Eelnõu § 1 punkt 20.

KaLKo § 30 ja 31 tunnistatakse kehtetuks. Kehtiva KaLKo § 30 ja § 31 sätestatakse küberaitseüksuse seisund ja küberkaitseüksuse pealiku põhiülesanded. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 p 4 lisatakse küberkaitseüksus malevate hulka. Seetõttu kohaldub küberkaitseüksusele maleva kohta sätestatu ning puudub vajadus küberkaitseüksus e eriregulatsiooni järele.

Eelnõu § 1 punkt 21.

KaLKo § määrust täiendatakse §-dega 31¹—31², milles reguleeritakse valveteenistus ja valveteenistuse pealiku põhiülesanded. Kehtiva KaLKo ei ole valveteenistust reguleeritud. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 p 3 lisatakse struktuuriüksuste hulka valveteenistus. Valveteenistuse ja valveteenistuse pealiku põhiülesannete sätete koostamisel on lähtutud KaLKo § 20 ja § 21 maleva ja

malevapealiku põhiülesannete regulatsioonist, kohandades seda vastavalt valveteenistuse vajadustega.

Valveteenistus on alaliselt tegutsev eksterritoriaalne funktsioonipõhine Kaitseliidu struktuuriüksus, mille eesmärk on tagada vajaduse korral riigikaitseobjektide ja riigikaitse eesmärgil kasutatava vara ning Eesti välisesinduste valve ja selle ümbruse jälgimine ründeohu või ründe avastamiseks, õiguserikkumise ärahoidmiseks või takistamiseks ja ohu kõrvaldamiseks ning meetmete võtmine valvatava objekti või vara puutumatuse tagamiseks. Ekstraterritoriaalse ja funktsioonipõhise struktuuriüksusena tegutseb valveteenistus kogu Eesti Vabariigi territooriumil ning võib täita ülesandeid ka väljamaal seoses Eesti välisesinduste valve ja ründeohu seire või muude sellega seotud ülesannetega. Seetõttu allub valveteenistus ja tema pealik vahetult Kaitseliidu ülemale.

Eelnõu § 1 punkt 22.

KaLKO § 33 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses: „1¹) valveteenistuse esindajatekogu, juhatus ja revisjonikomisjon;“. Kehtiva KaLKO § 33 reguleeritakse struktuuriüksuste kollegiaalseid organeid. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 p 3 lisatakse struktuuriüksuste hulka ka valveteenistus ning sellega seoses tuleb lisada struktuuriüksuste kollegiaalsete organite hulka ja valveteenistuse esindajatekogu, juhatus ja revisjonikomisjon. Valveteenistuse kollegiaalsed organid on sarnased maleva kollegiaalsete organitega.

Eelnõu § 1 punkt 23.

KaLKO § 33 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks. Kehtiva KaLKO § 33 p 5 sätestatakse: „Struktuuriüksuse kollegiaalsed organid on: [--] 5) küberkaitseüksuse esindajatekogu, juhatus ja revisjonikomisjon“. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 p 4 lisatakse küberkaitseüksus malevate hulka. Seetõttu kohaldub küberkaitseüksusele maleva kohta sätestatu ning puudub vajaduse eriregulatsiooni järele.

Eelnõu § 1 punkt 24.

KaLKO § 34 ja 35 muudetakse ja sõnastatakse tervikuna uuesti. Kehtiva KaLKO § 34 reguleeritakse maleva esindajatekogu koosseisu ja pädevust ja § 35 maleva juhatuse koosseisu ja pädevust. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 p 3 lisatakse struktuuriüksuste hulka valveteenistus ning sama paragrahvi punktiga 4 omistatakse viiakse küberkaitseüksus malevate hulka. KaLKO § 34 maleva esindajate kogu ja § 35 maleva juhatuse regulatsiooni tuleb ühtlustamise huvides laiendada nii küberkaitseüksusele (malev) kui ka valveteenistusele (eraldi struktuuriüksus). Ajalooliste põhjustel jäetakse kehtima erisused Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde suhtes. Õigusselguse mõttes on kõigi struktuuriüksuste (v.a nais- ja noorteorganisatsioonid) korraldus, koosseis ja pädevus ühetaoline. Kuna selle tõttu tuli teha erinevates lõigetes läbivalt muudatusi, oli õigusselgem sõnastada paragrahvid uute terviktekstidena.

Eelnõus on peamiseks muudatuseks, et malev ja malevapealik asendatakse läbivalt sõnadega „struktuuriüksus“ ja „struktuuriüksuse pealik“.

KaLS § 19 lõikest 3¹ analoogiliselt valitakse esindajatekogus juhatuse liikme asendusliikmed. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 punktiga 9 täiendatakse KaLS § 19 lõikega 3¹ järgmises sõnastuses: „Keskkoogu valib keskjuhatuse ühe asendusliikme kolmeks aastaks. Asendusliikmele hakkavad kehtima keskjuhatuse liikme volitused, kui keskjuhatuse olemasoleva valitud liikme volitused lõppevad enne tähtaega, ning sellisel juhul kehtivad asendusliikme volitused asendatava keskjuhatuse liikme volituste algse kehtivusaja lõpuni.“ Sellega säilitatakse põhimõte, et struktuuriüksuste organite korraldus peegeldab keskorganite korraldust.

KaLKO § 34 lõigetes 4 ja 6 (muudetud redaktsiooni § 34 lõigetes 4 ja 7) ja § 35 lõigetes 4 ja 5 asendatakse „teda asendama määratud tegevväelane“ sõnadega „teda asendama määratud isik“, sest kõigis struktuuriüksustes ei pruugi olla võimalik määrata asendama tegevväelast. See võimaldab määrata asendajaks ka muu isiku, kes ei ole tegevväelane.

Eelnõus muudetud KaLKO § 34 lõike 5 punkti 4 ning asendatud sõnad „maleva auliikme“ sõnaga „auliikme“. KaLKO § 34 lõike 5 punkti 4 kohaselt valib maleva esindajatekogu maleva auliikme juhatuse ettepanekul. Kuna auliige on Kaitseliidul, mitte selle konkreetse struktuuriüksusel, siis saab esindajatekogu valida auliikme. Auliikme seisund on kehtiv kogu Kaitseliidu ulatuses, mitte üksnes konkreetse struktuuriüksuse siseselt. Muudatus vastab ka Kaitseliidu senisele praktikale, kuid kõrvaldab sellest erineva tõlgendamise võimalused.

KaLKO § 35 lõiges 1 suurendatakse juhatuse liikmete ülempiiri viielt liikmelt seitsmele liikmele.

Eelnõu § 1 punkt 25.

KaLKO § 36 lõike 3 punktis 8 asendatakse sõnad „Naiskodukaitse auliikmed“ sõnaga „auliikmed“. Kehtiva KaLKO § 36 lõike 3 punktis 8 sätestatakse: „*Naiskodukaitse keskkogu: [--] 8) valib Naiskodukaitse auliikmed Naiskodukaitse keskjuhatuse ettepanekul; [--]*“. KaLS § 27 lõigete 1 ja 2 kohaselt võib auliikmeks olla 18-aastane või vanem füüsiline isik, kellel on Kaitseliidu ees silmapaistvaid teeneid. Auliikmeks võib valida tema eelneval nõusolekul: 1) tegevliikme; 2) toetajaliikme; 3) Kaitseliitu mittekuuluva Eesti kodaniku, kodakondsuseta isiku või välisriigi kodaniku. Seadus ei erista Kaitseliidu auliikmeid ega struktuuriüksuse auliikmeid ega anna sellise eristuse tegemiseks ka volitust kodukorras. Seetõttu tuleb määruse terminoloogiat muuta nii, et ei jääks muljet eri liiki auliikmetest.

Eelnõu § 1 punkt 26.

KaLKO § 38 lõike 2 punktis 6 asendatakse sõnad „Noorte Kotkaste auliikmed“ sõnaga „auliikmed“. Kehtiva KaLKO § 38 lõike 2 punktis 6 sätestatakse: „Noorte Kotkaste keskkogu: [--] 6) valib Noorte Kotkaste auliikmed Noorte Kotkaste keskjuhatuse ettepanekul; [--]“. KaLS § 27 lõigete 1 ja 2 kohaselt võib auliikmeks olla 18-aastane või vanem füüsiline isik, kellel on Kaitseliidu ees silmapaistvaid teeneid. Auliikmeks võib valida tema eelneval nõusolekul: 1) tegevliikme; 2) toetajaliikme; 3) Kaitseliitu mittekuuluva Eesti kodaniku, kodakondsuseta isiku või välisriigi kodaniku. Seadus ei erista Kaitseliidu auliikmeid ega struktuuriüksuse auliikmeid ega anna sellise eristuse tegemiseks ka volitust kodukorras. Seetõttu tuleb määruse terminoloogiat muuta nii, et ei jääks muljet eri liiki auliikmetest.

Eelnõu § 1 punkt 27.

KaLKO § 40 lõike 2 punktis 6 asendatakse sõnad „Kodutütarde auliikmed“ sõnaga „auliikmed“. Kehtiva KaLKO § 40 lõike 2 punktis 6 sätestatakse: „Kodutütarde keskkogu: [--] 6) valib Kodutütarde auliikmed Kodutütarde keskjuhatuse ettepanekul; [--]“. KaLS § 27 lõigete 1 ja 2 kohaselt võib auliikmeks olla 18-aastane või vanem füüsiline isik, kellel on Kaitseliidu ees silmapaistvaid teeneid. Auliikmeks võib valida tema eelneval nõusolekul: 1) tegevliikme; 2) toetajaliikme; 3) Kaitseliitu mittekuuluva Eesti kodaniku, kodakondsuseta isiku või välisriigi kodaniku. Seadus ei erista Kaitseliidu auliikmeid ega struktuuriüksuse auliikmeid ega anna sellise eristuse tegemiseks ka volitust kodukorras. Seetõttu tuleb määruse terminoloogiat muuta nii, et ei jääks muljet eri liiki auliikmetest.

Eelnõu § 1 punkt 28.

KaLKO § 42 ja 43 tunnistatakse kehtetuks. Kehtiva KaLKO § 42 sätestatakse küberkaitseüksuse esindajatekogu koosseisu ja pädevuse ning § 43 sätestatakse küberkaitseüksuse juhatuse koosseis ja

pädevus. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 p 4 lisatakse küberkaitseüksus malevate hulka. Seetõttu kohaldub küberkaitseüksusele maleva kohta sätestatu ning puudub vajaduse eriregulatsiooni järele.

Eelnõu § 1 punkt 29.

KaLKO täiendatakse paragrahviga 44¹ järgmises sõnastuses:

„§ 44¹. Organite liikmete volitused kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal

Kui struktuuriüksuse, Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste või Kodutütarde kollegiaalse organi liikme või asendusliikme volitused lõpevad kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal, pikenevad volitused automaatselt kuni järgmiste valimiseni. Valimised peavad toimuma kuue kuu jooksul arvates kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni või demobilisatsiooni lõppemisest.”;

Kehtiva KaLKO's puudub eriregulatsioon organite toimimiseks kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise olukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ning demobilisatsiooni ajaks, kui puudub võimalus nende ülesannete tavapäraseks täitmiseks. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 punktiga 7 muudeti KaLS § 17 lõiget 6 ja sõnastati see järgmiselt: „*Kui kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ning demobilisatsiooni ajal ei ole võimalik keskkogu kokku kutsuda, siis läheb keskkogu pädevus üle keskkogu kokkukutsumist takistavate asjaolude äralangemiseni.*“ Sama seaduse § 1 punktiga 8 täiendati KaLS § 17 lõikega 8 järgmises sõnastuses: „*Kui keskkogu, keskkohutuse ja vanematekogu valitud liikme volitused lõpevad kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal, pikenevad volitused automaatselt kuni järgmiste valimiseni. Valimised peavad toimuma kuue kuu jooksul arvates kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni või demobilisatsiooni lõppemisest.*“

Eelnõu koostamisel ei peetud tõenäoliseks olukorda, et kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ning demobilisatsiooni ajal ei ole võimalik esindajatekogu kokku kutsuda, sest sinna kuuluvate isikute ring on selgelt piiritletud ning eelnimetatud olukorras puudub möödapääsmatu vajadus ka teha esindajatekogu ainupädevuses olevaid otsuseid. Seevastu võib olla keeruline korraldada kõrgendatud kaitsevalmiduse, eriolukorra, erakorralise seisukorra, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ning demobilisatsiooni ajal struktuuriüksuse kollegiaalsete organite valimisi. Struktuuriüksuse kollegiaalse organi liikme mandaadi pikenede eelnimetatud olukorra lõppemiseni ei too kaasa olulisi organisatsioonilisi muudatusi organite pädevuses ega tegevuse korralduses. Samuti ei ole välistatud uute liikmete valimine tagasi kutsutud, hukkunud või teadmata kadunud liikmete asemel.

Eelnõu § 1 punkt 30.

KaLKO § 45 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks ning punktid 3 ja 5 sõnastatakse järgmiselt: „3) struktuuriüksuse revisjonikomisjon; 5) allüksuse revisjonikomisjon;“. Kehtiva KaLKO § 45 punktides 4 – 5 sätestatakse: „Kaitseliidus sisejärelevalvet tegevad kollegiaalsed organid on: [--] 3) maleva revisjonikomisjon; 4) küberkaitseüksuse revisjonikomisjon; 5) malevkonna ja üksikkompainii revisjonikomisjon; [--]“. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 punktidega 3 ja 4 muudeti küberkaitseüksus malevaks ja lisati struktuuriüksuste hulka valveteenistus. Sellest tulenevalt on ühtlustatud eelnõus erinevad struktuuriüksused üldnimetuse „struktuuriüksus“ alla ja erinevad allüksused üldnimetuse „allüksus“ alla. Sellest tulenevalt jäetakse muudatusega määrusest välja „küberkaitseüksuse revisjonikomisjon“, sest see on hõlmatud „struktuuriüksuse revisjonikomisjonist“. Lisaks hõlmab see

ka valveteenistuse revisjonikomisjoni. Lisaks malevkonnale ja üksikkompaniile võib ka muul allüksusel olla revisjonikomisjon, mille tõttu on KaLKo § 45 punktis 5 kasutatud üldnimetust „allüksuse revisjonikomisjon“. See ei tähenda, et igal allüksusel peab olema revisjonikomisjon, vaid struktuuriüksuse põhimääruses võib näha ette ka allüksuse revisjonikomisjoni, kui see on allüksuse suurus ja tegevust arvestades vajalik.

Eelnõu § 1 punkt 31.

KaLKo § 46 pealkirjas ning lõigetes 1 ja 2 asendatakse sõnad „maleva ja küberkaitseüksuse“ sõnaga „struktuuriüksuse“. Kehtiva KaLKo § 46 pealkirjas ning lõigetes 1 ja 2 eristatakse malevat ja küberkaitseüksust. [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) § 1 punktidega 3 ja 4 lisatakse küberkaitseüksus malevate hulka ning lisatakse struktuuriüksuste hulka valveteenistus. Seetõttu kohaldub küberkaitseüksusele maleva kohta sätestatu ning puudub vajaduse eriregulatsiooni järele. Sama kohaldub ka valveteenistusele.

Eelnõu § 1 punkt 32.

KaLKo § 46 lõiget 1¹ täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses: „Käesoleva lõike esimest lauset ei kohaldata küberkaitseüksuse ega valveteenistuse revisjonikomisjoni suhtes.“. Kehtiva KaLKo § 46 lõikes 1¹ sätestatakse: „Maleva revisjonikomisjon revideerib maleva vastutusalas asuva Noorte Kotkaste maleva ja Kodutütarde ringkonna tegevust ning on selles osas aruandekohustuslik ka Noorte Kotkaste ja Kodutütarde keskkogu ees.“ Erinevalt malevast ei revideeri küberkaitseüksuse ega valveteenistus noorteorganisatsioonide tegevust. Seetõttu tuleb näha ette selgesõnaline erand.

Eelnõu § 1 punkt 33.

KaLKo § 48 lõiget 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Allüksuse revisjonikomisjon tegutseb samadel alustel struktuuriüksuse revisjonikomisjoniga.“ Kehtiva KaLKo § 48 lõikes 1 sätestatakse: „Malevkonna ja üksikkompanii revisjonikomisjon tegutseb samadel alustel maleva ja küberkaitseüksuse revisjonikomisjoniga.“ Eelnõuga ühtlustatakse erinevate struktuuriüksuste ja allüksuste nimetused ühe üldnimetuse „struktuuriüksus“ ja „allüksus“ alla. See võimaldab korraldada erinevaid struktuuriüksusi ja allüksusi ühetaoliselt. Samuti kõrvaldatakse selle muudatusega erinevus KaLKo § 48 pealkirja ja lõike 3 ning lõike 1 sõnastuse vahel

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei reguleeri liikmesriikide riigiasutuste ülesehitust ja nende tegevuste korraldamist. See on liikmesriigi ainupädevuses.

4. Määruse mõjud

Kaitseliidu struktuuri muutmine on edaspidi kiirem ja paindlikum

Kaitseliidu struktuuriüksuste liigid ja nimetused, samuti kollegiaalsete organite töökorra küsimused, viiakse seadusest üle Kaitseliidu kodukorda. Struktuuriüksuste ja allüksuste nimetused, korraldus, koosseis ja põhiülesanded ühtlustatakse.

Sihtrühm: Kaitseliit.

Mõjuliik: riigiasutuste korraldus; riigikaitse ja julgeolek

Olulisus: Eelnõukohase määruse jõustumisel reguleeritakse struktuuriüksuste liigid, koosseis ja põhiülesanded Kaitseliidu kodukorras ühetaoliselt. Uue struktuuriüksuse või allüksuse moodustamisel ei ole vaja kehtestada eraldi selle kollegiaalsete organite koosseisu ega pealiku

põhiülesandeid. Eelnõukohaste muudatuste jõustumisel muutub Kaitseliidu struktuur märkimisväärselt paindlikumaks ning võimaldab kiiremini reageerida kõrgendatud kaitsevalmidusest, mobilisatsioonist, sõjaseisukorrast ja demobilisatsioonist tulenevatele vajadustele. Kõrgendatud kaitsevalmiduse, mobilisatsiooni, sõjaseisukorra ja demobilisatsiooni ajal pikeneb struktuuriüksuse kollegiaalsete organite liikmete mandaat kuni selle olukorra lõppemiseni. Kollektiivne organ saab kuni selle olukorra lõppemiseni keskenduda oma põhiülesannete täitmisele. Seega avaldab positiivset mõju riigi julgeolekule ja riigikaitsele.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõukohase määruse jõustumisega võib kaasneda vajadus koostada küberkaitseüksuse uus põhimäärus ja kaasneb vajadus moodustada struktuuriüksusena valveteenistus, sh koostada selle põhimäärus ja muud dokumendid. Samuti võib kaasneda vajadus muude dokumentide ja protseduuride muutmiseks. Seda tehakse eelduslikult tavapäraste teenistus- ja tööülesannete täitmise käigus ja see on osa tööjõukulust. Muudatustega ei kaasne täiendavat riigipoolset rahastust Kaitseliidule.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub samaaegselt [Kaitseliidu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse \(RT I, 30.04.2024, 1\)](#) jõustumisega 1. juulist 2024. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Riigikantseleile ning arvamuse andmiseks Kaitseliidule. Riigikantselei ei esitanud kooskõlastamise käigus märkusi ega ettepanekuid. Kaitseliit esitas töökorras tagasiside KaLKO § 5 lg 4, § 17 lg 10 ja § 8 lg 3 kohta, millest tulenevad muudatused on sisse eelnõusse sisse viidud.